

Repertoriul jurisprudenței

CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
YVES BOT
prezentate la 11 decembrie 2012¹

Cauzele conexe C-274/11 și C-295/11

**Regatul Spaniei (C-274/11),
Republica Italiană (C-295/11)
împotriva**

Consiliului Uniunii Europene

„Acțiune în anulare — Autorizarea unei forme de cooperare consolidată în temeiul articolului 20 TUE și al articolului 329 TFUE în vederea instituirii unui «brevet unitar» — Acțiune în anulare pentru necompetență, abuz de putere și încălcarea tratatelor — Crearea unor titluri europene de proprietate intelectuală — Articolul 118 TFUE — Competență exclusivă sau partajată”

1. Prin cererea introductivă, Regatul Spaniei (cauza C-274/11) și Republica Italiană (cauza C-295/11) solicită anularea Deciziei 2011/167/UE a Consiliului din 10 martie 2011 de autorizare a unei cooperări consolidate în domeniul creării unei protecții prin brevet unitar².

I – Cadrul juridic

A – Dreptul primar

1. Tratatul privind Uniunea Europeană
2. Articolul 20 alineatele (1) și (2) TUE prevede:

„(1) Statele membre care doresc să stabilească între ele o formă de cooperare consolidată în cadrul competențelor neexclusive ale Uniunii pot recurge la instituțiile acesteia și își pot exercita aceste competențe prin aplicarea dispozițiilor corespunzătoare ale tratatelor, în limitele și în conformitate cu procedurile prevăzute la prezentul articol, precum și la articolele 326-334 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Formele de cooperare consolidată urmăresc să favorizeze realizarea obiectivelor Uniunii, să apere interesele acesteia și să consolideze procesul său de integrare. Acestea sunt deschise în orice moment tuturor statelor membre, în conformitate cu articolul 328 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

¹ — Limba originală: franceza.

² — JO L 76, p. 53, denumită în continuare „decizia atacată”.

(2) Decizia care autorizează o formă de cooperare consolidată se adoptă de Consiliu în ultimă instanță, atunci când acesta stabilește că obiectivele urmărite prin această cooperare nu pot fi atinse într-un termen rezonabil de Uniune, în ansamblul său, și în condițiile în care cel puțin nouă state membre participă la aceasta. Consiliul hotărăște în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 329 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.”

2. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene

3. Articolul 3 alineatul (1) TFUE prevede:

„Competența Uniunii este exclusivă în următoarele domenii:

- (a) uniunea vamală;
- (b) stabilirea normelor privind concurența necesare funcționării pieței interne;
- (c) politica monetară pentru statele membre a căror monedă este euro;
- (d) conservarea resurselor biologice ale mării în cadrul politicii comune privind pescuitul;
- (e) politica comercială comună.”

4. Potrivit articolului 4 alineatele (1) și (2) TFUE:

„(1) Competența Uniunii este partajată cu statele membre în cazul în care tratatele îi atribuie o competență care nu se referă la domeniile menționate la articolele 3 și 6.

(2) Competențele partajate între Uniune și statele membre se aplică în următoarele domenii principale:

- (a) piața internă;

[...]”

5. Decizia atacată a fost adoptată în temeiul articolului 329 alineatul (1) TFUE. Această dispoziție prevede:

„Statele membre care doresc să stabilească între ele o formă de cooperare consolidată într-unul din domeniile prevăzute în tratate, cu excepția domeniilor de competență exclusivă și a politicii externe și de securitate comune, înaintează Comisiei o cerere precizând domeniul de aplicare și obiectivele urmărite prin forma de cooperare consolidată preconizată. Comisia poate prezenta Consiliului o propunere în acest sens. În cazul în care nu prezintă o astfel de propunere, Comisia comunică statelor membre în cauză motivele pentru care a procedat astfel.

Autorizarea de a recurge la o formă de cooperare consolidată prevăzută la primul paragraf se acordă de către Consiliu, care hotărăște la propunerea Comisiei și după aprobarea Parlamentului European.”

6. În temeiul articolului 326 TFUE, formele de cooperare consolidată respectă tratatele și dreptul Uniunii. Acestea nu pot aduce atingere pieței interne și nici coeziunii economice, sociale și teritoriale. Formele de cooperare consolidată nu pot să constituie o barieră sau o discriminare în schimburile dintre statele membre ori să provoace o denaturare a concurenței între acestea.

7. Potrivit articolului 327 TFUE:

„Formele de cooperare consolidată trebuie să respecte competențele, drepturile și obligațiile statelor membre neparticipante. Acestea din urmă nu împiedică punerea lor în aplicare de către statele membre participante.”

8. Pe de altă parte, articolul 330 TFUE, tot în ceea ce privește formele de cooperare consolidată, prevede:

„Toți membrii Consiliului pot participa la deliberări, dar la vot participă numai membrii Consiliului care reprezintă statele membre participante la o formă de cooperare consolidată.

Unanimitatea se constituie numai prin voturile reprezentanților statelor participante.

Majoritatea calificată se definește în conformitate cu articolul 238 alineatul (3).”

B – Decizia atacată

9. Decizia atacată autorizează stabilirea unei forme de cooperare consolidată în domeniul creării unei protecții prin brevet unitar între 25 dintre cele 27 de state membre ale Uniunii Europene, având în vedere că Regatul Spaniei și Republica Italiană au refuzat să participe la aceasta.

10. Considerentul (4) al deciziei atacate are următorul cuprins:

„La reuniunea Consiliului din 10 noiembrie 2010 s-a constatat că nu există unanimitate pentru menținerea propunerii de regulament privind dispozițiile referitoare la traducere. La 10 decembrie 2010 s-a confirmat existența unor dificultăți insurmontabile, unanimitatea fiind imposibilă în acel moment și în viitorul apropiat. Deoarece acordul asupra propunerii de regulament privind dispozițiile referitoare la traducere este necesar pentru încheierea unui acord final privind protecția prin brevet unitar în Uniune, s-a stabilit că obiectivul creării unei protecții prin brevet unitar în Uniune nu poate fi îndeplinit într-o perioadă rezonabilă prin aplicarea dispozițiilor relevante ale tratatelor.”

11. Potrivit considerentelor (6)-(16) ale deciziei atacate:

„(6) Cooperarea consolidată trebuie să asigure cadrul juridic necesar pentru crearea unei protecții prin brevet unitar în statele membre participante și să ofere întreprinderilor din Uniune posibilitatea de a-și îmbunătăți competitivitatea prin a le oferi opțiunea de a dobândi o protecție uniformă prin brevet în statele participante, precum și prin contribuirea la progresul științific și tehnologic.

(7) Cooperarea consolidată trebuie să vizeze crearea unui brevet unitar, care să asigure o protecție uniformă pe teritoriul statelor membre participante și care să fie acordat de Oficiul European de Brevete (OEB) pentru toate statele membre respective. Regimul de traducere aplicabil, care reprezintă o componentă necesară a brevetului unitar, trebuie să fie simplu, rentabil și corespunzător celui menționat în Propunerea de regulament [(UE)] al Consiliului privind dispozițiile referitoare la traducere pentru brevetul Uniunii Europene, prezentată de Comisie la 30 iunie 2010^[3], și combinat cu elementele de compromis propuse de Președinție în noiembrie 2010, care s-au bucurat de un larg sprijin din partea Consiliului. Regimul de traducere ar menține posibilitatea depunerii cererilor de brevet la OEB în oricare dintre limbile Uniunii și ar asigura compensarea costurilor legate de traducerea cererilor depuse în alte limbi decât o limbă oficială a OEB. Brevetul, având efect unitar, ar trebui să se acorde numai în una dintre limbile

oficiale ale OEB, conform dispozițiilor Convenției privind eliberarea brevetelor europene^[4] [...]. Nu vor fi necesare traduceri suplimentare, fără a se aduce atingere dispozițiilor tranzitorii care ar fi proporționale și ar impune temporar traduceri suplimentare, fără efecte juridice și strict în scop informativ. În orice caz, dispozițiile tranzitorii ar înceta atunci când vor fi disponibile traduceri automate de înaltă calitate, după o evaluare obiectivă a calității acestora. În caz de litigiu, obligațiile de traducere ar trebui să revină titularului brevetului.

- (8) Sunt îndeplinite condițiile prevăzute la articolul 20 [...] TUE și la articolele 326 [TFUE] și 329 [...] TFUE.
- (9) Domeniul în care s-ar aplica cooperarea consolidată, și anume instituirea măsurilor de creare a unui brevet unitar care să ofere protecție în întreaga Uniune și înființarea unor dispozitive centralizate de autorizare, coordonare și control la nivelul Uniunii, este identificat la articolul 118 [...] TFUE ca fiind un domeniu reglementat prin tratate.
- (10) La reuniunile Consiliului din 10 noiembrie 2010 și 10 decembrie 2010, s-a stabilit și, respectiv, s-a confirmat că obiectivul creării unei protecții prin brevet unitar în întreaga Uniune nu poate fi îndeplinit într-o perioadă de timp rezonabilă de către Uniune în ansamblu, fiind astfel îndeplinită cerința de la articolul 20 alineatul (2) [...] TUE, conform căreia cooperarea consolidată poate fi utilizată numai ca soluție de ultimă instanță.
- (11) Obiectivul cooperării consolidate în domeniul creării unei protecții prin brevet unitar este de a încuraja progresul științific și tehnologic, precum și funcționarea pieței interne. Crearea unei protecții prin brevet unitar pentru un grup de state membre poate ameliora nivelul de protecție prin brevet prin asigurarea posibilității de a obține protecție uniformă prin brevet pe teritoriul statelor membre participante și eliminarea costurilor și complexității în ceea ce privește teritoriul respectiv. Astfel, aceasta promovează obiectivele Uniunii, îi apără interesele și consolidează procesul de integrare, astfel cum prevede articolul 20 alineatul (1) [...] TUE.
- (12) Crearea unei protecții prin brevet unitar nu este inclusă în lista domeniilor de competență exclusivă ale Uniunii prevăzute la articolul 3 alineatul (1) [...] TFUE. Temeiul juridic al creării drepturilor europene de proprietate intelectuală este articolul 118 [...] TFUE, care face parte din capitolul 3 (Apropierea legislațiilor) din titlul VII (Norme comune privind concurența, impozitarea și armonizarea legislativă), și care se referă în mod specific la instituirea și funcționarea pieței interne, care reprezintă una dintre competențele partajate ale Uniunii în conformitate cu articolul 4 [...] TFUE. Prin urmare, crearea unei protecții prin brevet unitar, inclusiv adoptarea unor dispoziții referitoare la traducere, intră în sfera competențelor neexclusive ale Uniunii.
- (13) Cooperarea consolidată în domeniul creării unei protecții prin brevet unitar respectă tratatele și dreptul Uniunii și nu aduce atingere pieței interne și nici coeziunii economice, sociale și teritoriale. Cooperarea consolidată nu constituie un obstacol sau o discriminare în schimburile comerciale dintre statele membre și nu provoacă o denaturare a concurenței între acestea.
- (14) Cooperarea consolidată în domeniul creării unei protecții prin brevet unitar respectă competențele, drepturile și obligațiile statelor membre neparticipante. Posibilitatea obținerii protecției prin brevet unitar pe teritoriul statelor membre participante nu aduce atingere disponibilității sau condițiilor de protecție prin brevet pe teritoriul statelor membre neparticipante. În plus, întreprinderile din state membre neparticipante ar trebui să aibă posibilitatea de a obține protecție prin brevet unitar pe teritoriul statelor membre participante în

4 — Convenție semnată la München la 5 octombrie 1973 și intrată în vigoare la 7 octombrie 1977 (denumită în continuare „CBE”).

aceleași condiții ca întreprinderile din state membre participante. Normele existente ale statelor membre neparticipante care determină condițiile prin care se poate obține protecție prin brevet pe propriul teritoriu rămân neafectate.

- (15) În special, cooperarea consolidată în domeniul creării protecției prin brevet unitar ar respecta dreptul Uniunii privind brevetele, deoarece cooperarea consolidată ar respecta *acquis-ul* existent.
- (16) Sub rezerva respectării condițiilor de participare stabilite prin prezenta decizie, cooperarea consolidată în domeniul creării protecției prin brevet unitar este deschisă, în orice moment, tuturor statelor membre care doresc să respecte actele deja adoptate în acest cadru, în conformitate cu articolul 328 [...] TFUE.”

II – Concluziile părților

A – În cauza C-274/11

12. Regatul Spaniei solicită Curții:

- anularea deciziei atacate și
- obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată.

13. Consiliul solicită Curții:

- respingerea acțiunii și
- obligarea Regatului Spaniei la plata cheltuielilor de judecată.

B – În cauza C-295/11

14. Republica Italiană solicită Curții:

- anularea deciziei atacate și
- obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată.

15. Consiliul solicită Curții:

- respingerea acțiunii și
- obligarea Republicii Italiene la plata cheltuielilor de judecată.

16. În ceea ce privește cauza C-274/11, printr-o primă ordonanță a președintelui Curții din 27 octombrie 2011, au fost admise cererea de intervenție a Republicii Italiene în susținerea concluziilor Regatului Spaniei și cererea de intervenție a Republicii Polone în susținerea concluziilor Consiliului. Printr-o a doua ordonanță a președintelui Curții de la aceeași dată, au fost admise cererile de intervenție în susținerea concluziilor Consiliului formulate de Republica Letonia, Irlanda, Comisie, Republica Federală Germania, Parlamentul European, Regatul Belgiei, Regatul Suediei, Regatul Țărilor de Jos, Republica Cehă, Ungaria, Republica Franceză, precum și Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

17. În ceea ce privește cauza C-295/11, prin Ordonanța președintelui Curții din 13 octombrie 2011, au fost admise cererea de intervenție a Regatului Spaniei în susținerea concluziilor Republicii Italiene și cererile de intervenție în susținerea concluziilor Consiliului formulate de Republica Letonia, Irlanda, Republica Federală Germania, Regatul Țărilor de Jos, Regatul Belgiei, Regatul Suediei, Parlamentul European, Comisie, Republica Cehă, Republica Franceză, Ungaria, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, precum și Republica Polonă.

18. Prin Ordonanța președintelui Curții din 10 iulie 2012, cauzele C-274/11 și C-295/11 au fost conexe pentru buna desfășurare a procedurii orale, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

III – Cu privire la acțiuni

19. În opinia noastră, Regatul Spaniei și Republica Italiană invocă șase motive în susținerea acțiunilor lor.

20. Prin intermediul primului motiv, Regatul Spaniei și Republica Italiană susțin că Consiliul nu era competent să stabilească o cooperare consolidată. În opinia acestora, competența în cauză ar reveni exclusiv Uniunii. Prin urmare, prin adoptarea deciziei atacate, ar fi fost încălcat articolul 20 alineatul (1) TUE, care prevede posibilitatea de a stabili o formă de cooperare consolidată numai în domenii care țin de competențele neexclusive ale Uniunii.

21. Prin intermediul celui de al doilea motiv, Regatul Spaniei și Republica Italiană consideră că adoptarea deciziei de autorizare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul creării unei protecții prin brevet unitar constituie un abuz de putere. Acestea apreciază că obiectivul real al deciziei menționate, contrar prevederilor articolului 20 TUE, era nu de a ajunge la integrarea tuturor statelor membre prin intermediul unei integrări cu mai multe viteze, ci de a exclude Regatul Spaniei și Republica Italiană de la negocierile privind problema regimului lingvistic al acestui brevet.

22. Prin intermediul celui de al treilea motiv, Regatul Spaniei reproșează Consiliului că nu a respectat sistemul jurisdicțional al Uniunii prin faptul că nu a precizat, în decizia atacată, regimul jurisdicțional avut în vedere în materia brevetului unitar.

23. Prin intermediul celui de al patrulea motiv, Regatul Spaniei și Republica Italiană susțin că, prin adoptarea deciziei atacate, Consiliul ar fi încălcat condiția privind adoptarea în ultimă instanță prevăzută la articolul 20 alineatul (2) TUE.

24. Al cincilea motiv este întemeiat pe încălcarea articolului 118 primul paragraf TFUE, a articolului 326 TFUE și a articolului 20 alineatul (1) primul paragraf TUE. În special, Regatul Spaniei și Republica Italiană susțin că decizia atacată încalcă articolul 326 TFUE, în măsura în care aceasta ar aduce atingere pieței interne, precum și coeziunii economice, sociale și teritoriale, ar constitui o barieră și o discriminare în schimburile dintre statele membre și ar provoca o denaturare a concurenței între acestea.

25. În sfârșit, prin intermediul celui de al șaselea motiv, Regatul Spaniei consideră că decizia atacată nu ar respecta articolele 327 TFUE și 328 TFUE. Astfel, pe de o parte, această decizie l-ar obliga să renunțe la dreptul care îi este acordat prin articolul 65 din CBE de a solicita o traducere a fasciculei brevetului în spaniolă pentru ca acesta să producă efecte juridice în Spania și, pe de altă parte, condiția deschiderii cooperării consolidate statelor membre neparticipante, prevăzută la articolul 328 TFUE, nu ar fi respectată, în măsura în care această cooperare prevede un regim lingvistic pe care nu îl poate accepta.

A – *Observații introductive*

26. Pentru prima dată de la crearea mecanismului cooperării consolidate prin Tratatul de la Amsterdam, Curtea este chemată să examineze legalitatea deciziei de autorizare a unei asemenea forme de cooperare. În acest sens, Curtea va trebui să definească limitele controlului respectării condițiilor de autorizare în scopul verificării legalității acestei cooperări.

27. În opinia noastră, acest control trebuie să fie un control restrâns. Astfel, după cum subliniasse avocatul general Jacobs, „este important să se aibă în vedere limitele competenței de control a Curții asupra măsurilor legislative adoptate de Consiliu. Aceste limite rezultă din principiul fundamental al separării puterilor în cadrul Comunităților. În cazurile în care tratatul a conferit competențe legislative extinse Consiliului, nu revine Curții sarcina de a substitui aprecierea Consiliului cu propria apreciere a situației economice sau a necesității ori a oportunității măsurilor adoptate. Acționând astfel, aceasta ar aduce atingere rolului legislativ al Consiliului prin faptul că și-ar impune propriile puncte de vedere cu privire la politicile economice care trebuie să fie respectate de Comunități”⁵.

28. În speță, decizia de a stabili o formă de cooperare consolidată revine Consiliului, care acordă autorizarea pe baza unei propuneri din partea Comisiei și după aprobarea Parlamentului European⁶. În cadrul acestei proceduri, instituțiile amintite trebuie să evalueze efectele cooperării consolidate pe baza a numeroase elemente, să pună în balanță diferitele interese în discuție și să efectueze alegeri politice care țin de propria lor responsabilitate. În raport cu aceste elemente, Consiliul va aprecia dacă o formă de cooperare consolidată reprezintă măsura adecvată, în conformitate cu articolul 20 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, să favorizeze realizarea obiectivelor Uniunii, să apere interesele acesteia și să consolideze procesul său de integrare.

29. În această privință, Curtea a recunoscut întotdeauna legiuitorului Uniunii o largă putere de apreciere în ceea ce privește natura și întinderea măsurilor care trebuie adoptate în domeniile de acțiune a Uniunii. Curtea se limitează, așadar, să controleze dacă, în exercitarea acestei libertăți de alegere, acesta nu a săvârșit o eroare vădită sau un abuz de putere ori dacă nu a depășit în mod vădit limitele puterii sale de apreciere⁷.

30. Prin urmare, în lumina acestor considerații, Curtea va trebui să realizeze, în opinia noastră, controlul său de legalitate a deciziei atacate.

B – *Cu privire la motivul întemeiat pe lipsa competenței de a stabili o formă de cooperare consolidată în vederea creării brevetului unitar*

1. Argumentele părților

31. Regatul Spaniei și Republica Italiană consideră că decizia atacată încalcă articolul 20 alineatul (1) TUE. Astfel, acestea apreciază că domeniul în care s-ar exercita cooperarea consolidată și care este identificat, în conformitate cu considerentul (9) al deciziei atacate, la articolul 118 TFUE nu ține de competențele partajate între Uniune și statele membre, astfel cum sunt prevăzute la articolul 4 TFUE, ci de competențele exclusive ale Uniunii, în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (b) TFUE, și anume

5 — A se vedea punctul 23 din Concluziile prezentate în cauza în care a fost pronunțată Hotărârea din 17 iulie 1997, SAM Schiffahrt și Stapf (C-248/95 și C-249/95, Rec., p. I-4475).

6 — A se vedea articolul 329 alineatul (1) al doilea paragraf TFUE.

7 — A se vedea în special Hotărârea din 18 martie 1975, Deuka (78/74, Rec., p. 421, punctul 9), Hotărârea din 17 mai 1988, Erpelding (84/87, Rec., p. 2647, punctul 27), Hotărârea din 12 septembrie 1996, Fattoria autonoma tabacchi și alții (C-254/94, C-255/94 și C-269/94, Rec., p. I-4235, punctul 56), Hotărârea din 17 iulie 1997, National Farmers' Union și alții (C-354/95, Rec., p. I-4559, punctul 50), și Hotărârea din 14 decembrie 2004, Swedish Match (C-210/03, Rec., p. I-11893, punctul 48 și jurisprudența citată). A se vedea în acest sens și Hotărârea din 15 octombrie 2009, Enviro Tech (Europe) (C-425/08, Rep., p. I-10035, punctul 47 și jurisprudența citată).

stabilirea normelor privind concurența necesare funcționării pieței interne. În consecință, întrucât articolul 20 alineatul (1) TUE exclude orice formă de cooperare consolidată în domeniul competențelor exclusive ale Uniunii, nu ar fi posibil să se instituie o formă de cooperare consolidată privind crearea unui brevet unitar.

32. Potrivit Republicii Italiene, articolele 3 TFUE-6 TFUE realizează numai o clasificare indicativă a domeniilor de competență a Uniunii. Întinderea efectivă a fiecărei competențe ar trebui să fie determinată în lumina dispozițiilor tratatelor referitoare la fiecare domeniu, astfel cum ar prevedea articolul 2 alineatul (6) TFUE.

33. În continuare, Regatul Spaniei și Republica Italiană susțin că articolul 118 TFUE, deși face trimitere la stabilirea și la funcționarea pieței interne și deși este introdus, în cadrul titlului VII din partea a treia – referitor la normele comune privind concurența, impozitarea și armonizarea legislativă –, în capitolul 3 care privește apropierea legislațiilor, nu conferă Uniunii o competență generală de armonizare în materia titlurilor de proprietate intelectuală în scopul asigurării unei protecții uniforme a acestora în cadrul pieței interne, ci o competență specifică pentru a institui aceste titluri și regimuri de autorizare, de coordonare și de control centralizate la nivelul Uniunii. Materia vizată la articolul 118 TFUE ar constitui, așadar, o normă privind concurența necesară funcționării pieței interne și ar ține astfel de competența exclusivă a Uniunii, prevăzută la articolul 3 alineatul (1) litera (b) TFUE.

34. Regatul Spaniei adaugă că, având în vedere natura lor de drepturi de exclusivitate și de excludere, brevetele oferă titularului lor un monopol și restrâng, astfel, libera concurență și libera circulație a produselor și a serviciilor. Aceasta ar tinde, așadar, să demonstreze că crearea unui brevet unitar a vizat stabilirea unor norme privind concurența necesare funcționării pieței interne.

35. În sfârșit, pentru Republica Italiană, crearea unei forme juridice noi la nivelul Uniunii, astfel cum prevede articolul 118 TFUE, nu ține de competența statelor membre. În sprijinul acestui argument, ea precizează că, dacă s-ar considera că o formă de cooperare consolidată ar putea fi stabilită în temeiul articolului 118 TFUE, acest lucru ar echivala cu admiterea posibilității coexistenței, pe teritoriul Uniunii, a mai multor titluri europene. Această dispoziție, al cărei obiectiv este de a asigura existența unui titlu unic de natură să garanteze o protecție uniformă a drepturilor de proprietate intelectuală în Uniune, ar fi, prin urmare, lipsită de orice efect util. Această analiză ar demonstra că materia vizată la articolul 118 TFUE ține într-adevăr de un domeniu de competență exclusivă a Uniunii.

36. Consiliul observă că normele referitoare la protecția drepturilor de proprietate intelectuală țin de piața internă și că, în acest domeniu, Uniunea dispune de o competență partajată, în conformitate cu articolul 4 alineatul (2) litera (a) TFUE. Or, întrucât articolul 118 TFUE menționează în mod expres instituirea și funcționarea pieței interne, materia care face obiectul cooperării consolidate, în temeiul deciziei atacate, ține, așadar, de competența partajată între Uniune și statele membre.

37. Pe de altă parte, Consiliul consideră că nu natura măsurilor luate de Uniune, și anume o măsură de armonizare, crearea unui titlu european sau încheierea unui acord internațional determină competența exclusivă a acesteia, ci domeniul în care se încadrează aceste măsuri.

38. În plus, Consiliul observă că titlul VII din partea a treia a Tratatului FUE, intitulat „Norme comune privind concurența, impozitarea și armonizarea legislativă”, cuprinde trei capitole, respectiv capitolul 1, intitulat „Regulile de concurență”, capitolul 2, intitulat „Dispoziții fiscale”, și capitolul 3, intitulat „Apropierea legislațiilor”, articolul 118 TFUE fiind inclus în acest din urmă capitol. În plus, Consiliul constată că capitolul 1, intitulat „Regulile de concurență”, nu conține niciun temei juridic pentru stabilirea titlurilor de proprietate intelectuală. Prin urmare, crearea acestor titluri, astfel cum prevede cooperarea consolidată, ar ține, într-adevăr, numai de piața internă, domeniu de competență partajată între Uniune și statele sale membre.

39. Intervenienții în sprijinul Consiliului împărtășesc pe deplin argumentele acestuia din urmă. Comisia și Regatul Unit apreciază în special că Republica Italiană confundă *natura* competențelor conferite Uniunii și *instrumentele* prevăzute pentru exercitarea respectivelor competențe. În această privință, Comisia consideră că faptul că o măsură, precum brevetul unitar, nu poate fi adoptată decât de Uniune nu implică în mod necesar o competență exclusivă. S-ar ridica numai problema dacă, într-un anumit domeniu, statele membre și-au păstrat puteri de acțiune sau dacă au conferit într-adevăr exclusiv Uniunii competența de a legifera și de a adopta acte obligatorii.

2. Aprecierea noastră

40. Regatul Spaniei și Republica Italiană invocă absența unor competențe partajate între Uniune și statele membre pentru a institui o formă de cooperare consolidată în domeniul brevetului unitar. Acestea consideră, în esență, că crearea unui astfel de brevet ține de competențele exclusive ale Uniunii, deoarece ar face parte dintre normele privind concurența necesare pentru funcționarea pieței interne.

41. Pentru motivele prezentate în continuare, nu împărtășim această opinie.

42. Anterior Tratatului de la Lisabona, autorii tratatelor anterioare nu s-au referit la problema repartizării competențelor între Uniune și statele membre. Se arăta cel mult că Comunitatea acționa în limita competențelor care îi erau atribuite și a obiectivelor care îi erau stabilite prin tratate și că, în domeniile care nu erau de competența sa exclusivă, Comunitatea nu intervenea, în conformitate cu principiul subsidiarității, decât dacă și în măsura în care obiectivele acțiunii preconizate nu puteau fi realizate în mod satisfăcător de statele membre.

43. Cu ocazia Consiliilor Europene de la Nisa, în 2000, și de la Laeken, în 2001, statele membre și-au exprimat în mod clar dorința de a se clarifica repartizarea competențelor între Uniune și statele membre⁸. Astfel, în Declarația de la Laeken privind viitorul Uniunii Europene⁹, Consiliul European, considerând această temă una dintre cele patru teme mari de discuție, a apreciat că repartizarea competențelor între Uniune și statele membre trebuia să fie clarificată, simplificată și adaptată în lumina noilor provocări cu care se confruntă Uniunea. Acesta a continuat arătând că o primă serie de probleme care trebuiau ridicate privea modul în care trebuia asigurată o transparență mai mare a acestei repartizări. În acest sens, a ridicat problema dacă era posibil să se stabilească o distincție mai clară între trei tipuri de competențe, și anume, competențele exclusive ale Uniunii, competențele statelor membre și competențele partajate între Uniune și aceste state¹⁰.

44. Această voință se va concretiza, ulterior, în Tratatul de la Lisabona, care instituie o veritabilă clasificare a competențelor printr-o repartizare clară a acestora din urmă între Uniune și statele membre¹¹, în conformitate cu principiul atribuirii¹². Astfel, articolul 1 TFUE arată că „[acest tratat] organizează funcționarea Uniunii și stabilește domeniile, limitele și condițiile exercitării competențelor sale”. În această privință, titlul I din partea întâi a tratatului menționat este lipsit de ambiguitate, întrucât este intitulat „Categorii și domenii de competențe ale Uniunii”. În cadrul acestui titlu, articolul 2 alineatul (1) TFUE prevede că, „[î]n cazul în care tratatele atribuie Uniunii competență exclusivă într-un domeniu determinat, numai Uniunea poate legifera și adopta acte cu forță juridică obligatorie”.

8 — A se vedea în această privință nota de transmitere a Prezidiului din 15 mai 2002 privind delimitarea competențelor între Uniunea Europeană și statele membre – Sistemul actual, problematica și căile de explorat (CONV 47/02). În special, problema delimitării acestor competențe trebuia să răspundă criticilor formulate de înseși statele membre, care considerau că Uniunea trebuia să acționeze mai puțin în anumite domenii și mai mult în altele (punctul 1).

9 — Declarație adoptată la 15 decembrie 2001.

10 — A se vedea de asemenea Declarația nr. 23 privind viitorul Uniunii Europene, anexată la Tratatul de la Nisa.

11 — A se vedea în această privință Blanquet, M., „Compétences de l'Union”, în *Jurisclasseur Europe*, fascicula 170.

12 — A se vedea articolul 5 alineatul (1) TUE.

45. Aceste domenii sunt enumerate la articolul 3 alineatul (1) TFUE, dispoziție care cuprinde, printre altele, stabilirea normelor privind concurența necesare funcționării pieței interne.

46. Tot în cadrul titlului I din partea întâi a Tratatului FUE, articolul 4 alineatul (2) din acest tratat menționează principalele domenii pentru care Uniunea și statele membre dispun de competențe partajate. Piața internă face parte dintre aceste domenii, în temeiul literei (a) a acestei dispoziții.

47. Având în vedere aceste elemente, este clar că natura exclusivă sau partajată a competențelor nu depinde, contrar afirmațiilor Regatului Spaniei și Republicii Italiene, de aspectul dacă numai Uniunea poate adopta o măsură care produce efecte pe tot teritoriul Uniunii, ci de domeniul în care se încadrează măsura avută în vedere.

48. În această privință, contrar susținerilor Regatului Spaniei și Republicii Italiene, considerăm că Tratatul FUE stabilește o listă exhaustivă și nu doar indicativă a domeniilor care sunt de competență exclusivă a Uniunii.

49. Astfel, comparată cu textul articolului 4 alineatul (2) TFUE, redactarea articolului 3 alineatul (1) TFUE demonstrează că numai domeniile care sunt enumerate la acest articol fac obiectul competenței exclusive a Uniunii. Astfel, această din urmă dispoziție prevede că „[c]ompetența Uniunii este exclusivă în următoarele domenii^[13]”, iar articolul 4 alineatul (2) TFUE, care prevede domenii în care Uniunea și statele membre dispun de competențe partajate, prevede că „[c]ompetențele partajate între Uniune și statele membre se aplică în următoarele domenii principale^[14]”. Din această din urmă teză rezultă că autorii Tratatului FUE nu au inclus, pe lista prevăzută la articolul 4 alineatul (2) TFUE, toate domeniile în discuție, ci că aceștia s-au concentrat pe domeniile principale. O asemenea intenție nu apare în articolul 3 alineatul (1) TFUE.

50. Articolul 4 alineatul (1) TFUE confirmă de asemenea această analiză în măsura în care prevede că „[c]ompetența Uniunii este partajată cu statele membre în cazul în care tratatele îi atribuie o competență care nu se referă la domeniile menționate la articolele 3 [TFUE] și 6 [TFUE]”. Întrucât competențele partajate pot fi caracterizate ca atare în măsura în care nu sunt competențe exclusive, acestea din urmă trebuie stabilite în mod clar.

51. Pe de altă parte, caracterul exhaustiv al listei domeniilor pentru care Uniunea beneficiază de o competență exclusivă ne pare conform cu principiul atribuirii enunțat la articolul 5 TUE. În temeiul acestui principiu, Uniunea acționează numai în limitele competențelor care i-au fost atribuite de statele membre prin tratate și orice competență care nu este atribuită Uniunii aparține statelor membre.

52. În plus, această analiză concordă cu voința autorilor tratatelor de a clarifica repartizarea competențelor între Uniune și statele membre, astfel cum am arătat la punctele 42-44 din prezentele concluzii.

53. Având în vedere elementele menționate mai sus, pentru a stabili dacă crearea brevetului unitar, astfel cum este prevăzută la articolul 118 TFUE, ține de competența exclusivă a Uniunii sau de competența partajată între Uniune și statele membre, trebuie să se examineze domeniul în care se încadrează crearea unui astfel de titlu.

13 — Sublinierea noastră.

14 — *Idem*.

54. În urma unei simple interpretări a acestei dispoziții, nu există nicio îndoială, în opinia noastră, că crearea unui titlu european de proprietate intelectuală ține de piața internă. Astfel, redactarea dispoziției menționate ne pare fără echivoc, dat fiind că aceasta prevede că respectivul titlu trebuie creat „[î]n cadrul instituirii sau al funcționării pieței interne”.

55. În continuare, este cert că uniformizarea proprietății intelectuale are un rol important în respectarea principiilor de bază ale pieței interne. Este evident, de altfel, că legiuitorul Uniunii, prin adoptarea actelor referitoare la proprietate intelectuală, a avut întotdeauna drept obiectiv realizarea și funcționarea corespunzătoare a pieței interne¹⁵. În această privință, Curtea, într-o hotărâre care are drept context de fapt brevetarea invențiilor care utilizează celule stem embrionare, a evidențiat că disparitățile privind definirea noțiunii ar avea drept consecință să aducă atingere funcționării corespunzătoare a pieței interne, care reprezintă obiectivul Directivei 98/44¹⁶.

56. Prin urmare, stabilirea unui brevet unitar urmărește într-adevăr, în opinia noastră, atingerea obiectivelor tratatelor, astfel cum sunt prevăzute la articolul 3 alineatul (3) TUE și la articolul 26 TFUE, și anume realizarea și funcționarea corespunzătoare a pieței interne.

57. Totuși, Regatul Spaniei și Republica Italiană afirmă că, deși crearea unui astfel de brevet este, în mod efectiv, necesară pentru funcționarea corespunzătoare a pieței interne, nu este mai puțin adevărat că aceasta ar ține, în realitate, de stabilirea normelor privind concurența și ar fi, așadar, de competența exclusivă a Uniunii, în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (b) TFUE. Nu putem fi de acord cu un astfel de argument.

58. În conformitate cu articolul 2 alineatul (6) TFUE, întinderea și condițiile exercitării competențelor Uniunii sunt stabilite prin dispozițiile tratatelor referitoare la fiecare domeniu. Pentru a stabili conținutul exact al unui domeniu, este necesară, așadar, raportarea la dispozițiile relevante ale Tratatului FUE. În ceea ce privește normele privind concurența, astfel cum sunt enunțate la articolul 3 alineatul (1) litera (b) TFUE, este vorba despre articolele 101 TFUE-109 TFUE.

59. Aceste norme sunt definite în Tratatul FUE. Astfel, titlul VII din partea a treia a acestui tratat este consacrat normelor comune privind concurența, impozitarea și armonizarea legislativă. Capitolul 1 din acest titlu, intitulat „Reguli de concurență”, este împărțit în două secțiuni, prima privind regulile aplicabile întreprinderilor, iar cea de a doua privind ajutoarele acordate de state. Prin urmare, sunt incluse în normele privind concurența regulile aplicabile întreprinderilor și normele privind comportamentul statelor membre prin care aceste întreprinderi sunt favorizate prin intermediul ajutoarelor de stat. Se impune constatarea că articolele 101 TFUE-109 TFUE nu fac nicio mențiune cu privire la crearea unui titlu de proprietate intelectuală.

60. Nu contestăm faptul invocat de Regatul Spaniei că proprietatea intelectuală în general și brevetul în special, având în vedere natura lor, oferă titularului un monopol care afectează concurența. De altfel, Curtea a admis, în ceea ce privește marca comunitară, că aceasta își îndeplinește rolul de element esențial al sistemului de concurență nedenaturată pe care Tratatul FUE urmărește să îl stabilească¹⁷. Este adevărat că drepturile care decurg din proprietatea asupra unui brevet sunt de natură să afecteze schimburile comerciale de bunuri și de servicii, precum și raporturile de concurență în cadrul pieței

15 — A se vedea printre altele considerentul (5) al Directivei 98/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 6 iulie 1998 privind protecția juridică a invențiilor biotehnologice (JO L 213, p. 13, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 268), considerentul (4) al Regulamentului (CE) nr. 6/2002 al Consiliului din 12 decembrie 2001 privind desenele sau modelele industriale comunitare (JO 2002, L 3, p. 1, Ediție specială, 13/vol. 33, p. 70), precum și considerentele (1) și (3) ale Directivei 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230).

16 — A se vedea Hotărârea din 18 octombrie 2011, Brüstle (C-34/10, Rep., p. I-9821, punctele 27 și 28).

17 — A se vedea Hotărârea din 26 aprilie 2007, Alcon/OAPI (C-412/05 P, Rep., p. I-3569, punctul 54), și Hotărârea din 14 septembrie 2010, Lego Juris/OAPI (C-48/09 P, Rep., p. I-8403, punctul 38).

interne. Cu toate acestea, faptul că un titlu juridic, precum brevetul unitar, poate avea un impact asupra pieței interne nu este suficient să facă din acesta un titlu care să intre sub incidența normelor privind concurența în sensul dreptului primar și, în special, în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (b) TFUE.

61. În sfârșit, potrivit Republicii Italiene, crearea unui brevet unitar ar constitui nu o armonizare sau o apropiere a legislațiilor naționale, astfel cum ar lăsa să se creadă capitolul din care face parte articolul 118 TFUE, ci o creare a unui nou titlu juridic european care se adaugă titlurilor naționale existente. Astfel, întrucât numai Uniunea poate adopta cu adevărat măsuri referitoare la crearea unui brevet unitar care să producă efecte pe tot teritoriul statelor membre, o asemenea creare ar ține în mod obligatoriu de competența exclusivă a Uniunii.

62. În opinia noastră, acest element nu este pertinent în vederea stabilirii competenței Uniunii. Articolul 5 alineatul (3) TUE prevede că, în temeiul principiului subsidiarității, în domeniile care nu sunt de competența sa exclusivă – prin urmare, în domeniile care țin de competența partajată – Uniunea intervine numai dacă și în măsura în care obiectivele acțiunii preconizate nu pot fi realizate în mod satisfăcător de statele membre, ci pot fi realizate mai bine la nivelul Uniunii. Prin urmare, existența unei competențe exclusive nu se datorează faptului că obiectivele vizate nu pot fi atinse de statele membre.

63. Desigur, ni s-ar putea opune Hotărârea din 2 mai 2006, Parlamentul European/Consiliul¹⁸, prin care Curtea a recunoscut că crearea unei forme juridice noi la nivelul Uniunii nu constituie o apropiere a legislațiilor naționale, ci se suprapune acestor legislații, excluzând astfel recurgerea la articolul 114 TFUE ca temei juridic¹⁹.

64. Totuși, considerăm că această hotărâre trebuie apreciată în contextul său. În cauza în care a fost pronunțată hotărârea amintită, era vorba despre stabilirea temeiului juridic adecvat pentru adoptarea creării unei forme noi de societate cooperativă europeană, dat fiind că nicio dispoziție a tratatului nu conferea un temei juridic specific în acest sens. Curtea a amintit că, în Avizul 1/94 din 15 noiembrie 1994²⁰, a admis posibilitatea de a se recurge la articolul 352 TFUE pentru crearea unor titluri noi de proprietate intelectuală, articolul 114 TFUE nefiind dispoziția potrivită, dat fiind că are în vedere apropierea legislațiilor și nu presupune, prin urmare, crearea unui nou titlu de proprietate intelectuală, ci o armonizare²¹. Curtea a dedus de aici că articolul 114 TFUE nu putea constitui un temei juridic corespunzător pentru adoptarea regulamentului prin care se creează o formă juridică nouă de societate cooperativă europeană, care a fost adoptat în mod justificat în temeiul articolului 352 TFUE, deoarece acest regulament, care lasă neschimbate diferitele drepturi naționale existente, nu poate fi considerat ca având drept obiect apropierea legislațiilor statelor membre aplicabile societăților cooperative, ci are drept obiect crearea unei forme noi de societate cooperativă care se suprapune formelor naționale.

65. În opinia noastră, nu putem deduce din Hotărârea Parlamentul European/Consiliul, citată anterior, că crearea unor titluri de proprietate intelectuală nu ține de competența partajată între Uniune și statele membre. Astfel, în cauza în care a fost pronunțată această hotărâre, trebuia să se stabilească, în lipsa unui temei specific, care era temeiul juridic adecvat, între articolele 114 TFUE și 352 TFUE, pentru crearea unei societăți cooperative europene.

18 — C-436/03, Rec., p. I-3733.

19 — Punctele 36-44.

20 — Rec., p. I-5267.

21 — Punctul 59.

66. Or, această situație nu se regăsește în cauzele care ne sunt prezentate astăzi. Începând cu Tratatul de la Lisabona, articolul 118 TFUE conferă un temei juridic adecvat pentru crearea unor titluri de proprietate intelectuală și această dispoziție urmărește în mod expres instituirea și funcționarea pieței interne, domeniu care ține de competența partajată între Uniune și statele membre.

67. Având în vedere ansamblul considerațiilor de mai sus, propunem Curții să respingă motivul întemeiat pe neкомпetența de a stabili o formă de cooperare consolidată în vederea creării brevetului unitar ca fiind nefondat.

C – Cu privire la motivul întemeiat pe un abuz de putere

1. Argumentele părților

68. Regatul Spaniei și Republica Italiană consideră că forma de cooperare consolidată autorizată prin decizia atacată a fost decisă pentru a le exclude și pentru a pune capăt negocierilor privind brevetul unitar și regimul lingvistic aplicabil acestuia. Acestea consideră că, departe de a ajunge la o integrare, obiectivul pe care trebuie să îl urmărească mecanismul cooperării consolidate, Consiliul a ales o soluție de excludere.

69. În plus, Republica Italiană susține că decizia atacată a fost adoptată în scopul eludării regulii unanimității enunțate la articolul 118 al doilea paragraf TFUE, referitoare la regimurile lingvistice ale titlurilor europene de proprietate intelectuală. Cooperarea consolidată autorizată în această decizie are, așadar, drept efect fie excluderea posibilității de a crea un brevet european uniform, dat fiind că acest brevet nu produce efecte decât pe teritoriul statelor membre participante, fie obligarea Regatului Spaniei și a Republicii Italiene să opteze pentru un regim lingvistic pe care nu îl doresc. În plus, Republica Italiană afirmă că, prin efectul excesului de putere denunțat, spiritul articolului 118 al doilea paragraf TFUE nu a fost respectat, ceea ce constituie o încălcare a articolului 326 primul paragraf TFUE, care prevede că formele de cooperare consolidată respectă tratatele și dreptul Uniunii.

70. Pe de altă parte, Regatul Spaniei arată că, în ceea ce îl privește, nu există nici o pregătire insuficientă pentru a-și asuma obligațiile și competențele pe care le implică regimul brevetului unitar, nici lipsa voinței politice de a le asuma. Pentru acesta, numai regimul lingvistic era o dificultate insurmontabilă, dat fiind că nu era pregătit să îl accepte pe cel propus de Comisie. Prin urmare, decizia atacată nu ar avea alt efect decât excluderea Regatului Spaniei de la negocierile din acest domeniu și eludarea acestei dificultăți.

71. În sfârșit, Regatul Spaniei consideră că forma de cooperare consolidată autorizată prin decizia atacată este, în realitate, un acord special în sensul articolului 142 din CBE. În temeiul acestei dispoziții, „[o]rice grup de state contractante care a prevăzut printr-un acord special că brevetul european acordat pentru aceste state are un caracter unic pe tot teritoriul lor poate prevedea că brevetele europene pot fi acordate doar concomitent pentru toate aceste state”. Potrivit Regatului Spaniei, un mecanism prevăzut de dreptul internațional, în acest caz de CBE, este introdus în dreptul Uniunii și este prezentat ca o formă de cooperare consolidată. Prin urmare, aceasta ar fi fost utilizată în alte scopuri decât cele prevăzute de tratate.

72. Mai întâi, Consiliul consideră că neparticiparea Regatului Spaniei la cooperarea consolidată nu este nimic altceva decât consecința propriei sale decizii și că nu a existat nicio voință, din partea sa, de a exclude Regatul Spaniei și Republica Italiană de la această formă de cooperare. Consiliul precizează că respectiva cooperare rămâne deschisă acestor două state membre în orice moment, în conformitate cu considerentul (16) al deciziei atacate.

73. În continuare, Consiliul observă că o formă de cooperare consolidată este instituită tocmai atunci când nu este posibil să se ajungă la un acord cu toate statele membre. Obiectivul acesteia nu este, așadar, de a exclude anumite state membre. Pe de altă parte, el subliniază că stabilirea unei forme de cooperare consolidată nu este supusă în niciun mod acordului tuturor statelor membre, sub rezerva excepțiilor prevăzute în mod expres de tratate, în special atunci când cooperarea consolidată privește domeniul politicii externe și de securitate comună, în conformitate cu articolul 329 alineatul (2) TFUE.

74. În ceea ce privește argumentul potrivit căruia decizia atacată are drept efect eludarea regulii unanimității prevăzute la articolul 118 al doilea paragraf TFUE, Consiliul consideră că faptul că numai unanimitatea statelor membre participante la cooperarea consolidată este impusă este consecința necesară prevăzută de tratate pentru stabilirea unei astfel de cooperări, și în special de articolul 330 TFUE, care prevede că unanimitatea se constituie numai prin voturile reprezentanților statelor membre participante.

75. În ceea ce privește argumentul potrivit căruia decizia atacată ar avea drept efect eludarea dispozițiilor articolului 142 din CBE, Consiliul observă, mai întâi, că această decizie nu menționează dispoziția amintită. Prin urmare, validitatea deciziei menționate nu poate fi repusă în discuție de acest argument. În orice caz, Consiliul consideră că niciun indiciu nu permite să se constate că decizia atacată a fost adoptată în scopul exclusiv sau cel puțin determinant de a atinge alte scopuri decât cele invocate, în sensul jurisprudenței Curții privind abuzul de putere.

76. Statele membre, precum și Comisia și Parlamentul European, care intervin în susținerea Consiliului, sunt de acord și cu aceste argumente. În special, Regatul Țărilor de Jos și Regatul Suediei amintesc durata îndelungată și eșecul negocierilor pentru a ajunge la un acord final privind brevetul unitar. S-a avut în vedere recurgerea la cooperarea consolidată, întrucât s-a dovedit imposibil să se ajungă la un asemenea acord. Prin urmare, ar fi existat voința nu de a exclude Regatul Spaniei și Republica Italiană, ci de a avansa în integrare în acest domeniu.

77. În plus, Republica Franceză observă că posibilitatea de a institui o formă de cooperare consolidată într-un domeniu în care Consiliul hotărăște în unanimitate rezultă în mod clar din articolul 333 alineatul (1) TFUE, care prevede că, „[î]n cazul în care o dispoziție a tratatelor, care poate fi aplicată în cadrul unei forme de cooperare consolidată, prevede adoptarea în unanimitate a hotărârii Consiliului, Consiliul, hotărând în unanimitate în conformitate cu condițiile prevăzute la articolul 330, poate adopta o decizie care să prevadă faptul că acesta va hotărî cu majoritate calificată”.

78. În plus, Republica Cehă insistă asupra faptului că o formă de cooperare consolidată le permite statelor membre interesate să coopereze într-un domeniu concret, în pofida unei minorități de blocaj. Potrivit statului membru amintit, aceasta este o soluție echilibrată la problema imposibilității de a ajunge la un acord într-un domeniu precis. În această privință, Regatul Țărilor de Jos precizează că finalitatea mecanismului cooperării consolidate nu este de a ajunge, *in fine*, la o cooperare între toate statele membre, ci de a institui o integrare și o cooperare mai aprofundate între statele membre care doresc acest lucru.

79. În sfârșit, răspunzând la argumentul Republicii Italiene potrivit căruia forma de cooperare consolidată nu ar putea fi stabilită atunci când statele membre care decid să nu participe la aceasta sunt, în principiu, interesate și dornice să participe la procesul legislativ în domeniul avut în vedere, Comisia apreciază că, în cazul în care simple declarații de voință de a participa la un proiect de integrare ar fi considerate suficiente pentru a bloca recurgerea la o formă de cooperare consolidată, aceasta ar echivala, în esență, cu recunoașterea unui drept de veto tuturor statelor membre.

2. Aprecierea noastră

80. Potrivit unei jurisprudențe constante, un act reprezintă un abuz de putere numai dacă rezultă din indicii obiective, pertinente și concordante că a fost adoptat în mod exclusiv sau cel puțin determinant în alte scopuri decât cele declarate sau în scopul de a eluda o procedură special prevăzută de Tratatul FUE pentru a răspunde circumstanțelor cauzei²².

81. Asemenea Consiliului, precum și statelor membre, Comisiei și Parlamentului European, care intervin în susținerea sa, nu considerăm că decizia atacată constituie un abuz de putere.

82. În conformitate cu articolul 20 alineatul (1) al doilea paragraf TUE, formele de cooperare consolidată urmăresc să favorizeze realizarea obiectivelor Uniunii, să apere interesele acesteia și să consolideze procesul său de integrare. Stabilirea unui mecanism de cooperare consolidată a fost motivată de o eterogenitate în creștere a statelor membre și de interesele sau de nevoile specifice ale acestora²³. Mecanismul menționat urmărește să permită și să încurajeze un grup de state membre să coopereze mai degrabă în cadrul Uniunii decât în afara ei²⁴, atunci când se dovedește că obiectivele vizate de această cooperare nu vor putea fi atinse de Uniune în ansamblul său. Cu alte cuvinte, formele de cooperare consolidată reprezintă un mijloc pentru un grup de state membre, care doresc să avanseze într-o materie determinată, de a face față unui blocaj, rămânând în același timp în cadrul instituțional al Uniunii cu respectarea condițiilor prevăzute de tratate.

83. Prin urmare, simpla circumstanță că, prin stabilirea cooperării consolidate în domeniul creării unui brevet unitar, anumite state membre sunt „excluse” deoarece nu au dorit să participe la această formă de cooperare nu este de natură să demonstreze că Consiliul a săvârșit un abuz de putere prin autorizarea cooperării respective. Este vorba în această situație tocmai despre caracterul specific al mecanismului cooperării consolidate, această „excludere” nefiind însă ireversibilă, dat fiind că, în temeiul articolului 328 alineatul (1) primul paragraf TFUE, formele de cooperare consolidată sunt deschise tuturor statelor membre oricând și trebuie să admită participarea unui număr cât mai mare de state membre²⁵.

84. Pe de altă parte, nu considerăm nici că, prin stabilirea unei forme de cooperare consolidată, Consiliul ar fi avut drept scop eludarea regulii unanimității, prevăzută la articolul 118 al doilea paragraf TFUE.

85. Astfel, pe de o parte, amintim că mecanismul cooperării consolidate a fost instituit pentru a permite unui grup de state membre să facă față unui blocaj într-o anumită materie. Or, este evident că acest blocaj poate apărea în special în materiile care necesită unanimitatea în cadrul Consiliului. Prin urmare, constatând, într-o primă etapă, lipsa unanimității în ceea ce privește regimul lingvistic al brevetului unitar și hotărând, într-o a doua etapă, să facă față acestui blocaj prin stabilirea unei forme de cooperare consolidată, Consiliul nu a făcut decât să recurgă la un instrument de care dispune conform dispozițiilor tratatelor.

86. Pe de altă parte, trebuie să se precizeze că Tratatul FUE prevede în mod expres că normele referitoare la vot sunt transferate și se aplică tuturor statelor membre care participă la forma de cooperare consolidată. Astfel, articolul 330 primul și al doilea paragraf TFUE prevede că toți membrii Consiliului pot participa la deliberări, dar la vot participă numai membrii Consiliului care reprezintă statele membre participante la o formă de cooperare consolidată și că unanimitatea se constituie

22 — A se vedea printre altele Hotărârea din 7 septembrie 2006, Spania/Consiliul (C-310/04, Rec., p. I-7285, punctul 69 și jurisprudența citată), și Hotărârea din 15 mai 2008, Spania/Consiliul (C-442/04, Rep., p. I-3517, punctul 49 și jurisprudența citată).

23 — A se vedea p. 10 din nota de transmitere a Prezidiului din 14 mai 2003 privind formele de cooperare consolidată (CONV 723/03), disponibilă la următoarea adresă internet: http://www.europarl.europa.eu/meetdocs_all/committees/conv/20030520/723000fr.pdf

24 — *Idem*.

25 — Articolul 328 alineatul (1) al doilea paragraf TFUE.

numai prin voturile reprezentanților statelor membre participante. Procesul decizional și regulile de vot vor depinde, așadar, de materia vizată de cooperarea consolidată. În speță, regimul lingvistic al brevetului unitar va trebui să fie stabilit, în conformitate cu articolul 118 al doilea paragraf TFUE, prin votul unanimității statelor membre participante²⁶.

87. În sfârșit, Regatul Spaniei apreciază că decizia atacată este afectată de un abuz de putere pentru motivul că recurgerea la cooperarea consolidată ar urmări, în realitate, adoptarea, sub forma unui act al Uniunii, a unui instrument care face obiectul dreptului internațional, decizia atacată având drept efect, potrivit acestui stat membru, eludarea dispozițiilor articolului 142 din CBE. În acest sens, Regatul Spaniei citează articolul 1 din Propunerea de regulament al Comisiei din 13 aprilie 2011 de implementare a unei cooperări consolidate în domeniul creării unei protecții unitare prin brevet care prevede că acest regulament constituie un acord special în sensul articolului 142 din CBE.

88. Astfel cum a subliniat Republica Franceză, acest argument urmărește, în realitate, contestarea legalității viitorului regulament de implementare a cooperării consolidate, iar nu a legalității deciziei atacate.

89. În orice caz, nu înțelegem în ce măsură argumentul amintit ar demonstra că Consiliul a urmărit alte obiective decât cele menționate în decizia atacată.

90. Având în vedere considerațiile de mai sus, apreciem că nu există indicii obiective, pertinente și concordante care să dovedească faptul că decizia atacată a fost adoptată în alte scopuri decât cele invocate sau în scopul eludării unei proceduri special prevăzute de tratate.

91. În consecință, apreciem că motivul întemeiat pe un abuz de putere trebuie respins ca nefondat.

D – Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea sistemului jurisdicțional al Uniunii

1. Argumentele părților

92. Regatul Spaniei consideră că decizia atacată ar fi trebuit să prevadă crearea unui regim jurisdicțional la care trebuie supus brevetul unitar. În această privință, Regatul Spaniei observă că Curtea a amintit, în Avizul 1/09 din 8 martie 2011²⁷, că sistemul jurisdicțional al Uniunii este constituit dintr-un sistem complet de căi de atac și de proceduri, destinat să asigure controlul legalității actelor instituțiilor²⁸. Prin urmare, Regatul Spaniei consideră că instituirea unor instrumente noi în cadrul dreptului Uniunii, fără să fie prevăzute căile de atac și procedurile care garantează controlul legalității acestor instrumente, este contrară sistemului jurisdicțional al Uniunii, astfel cum a fost conceput de autorii tratatelor și astfel cum rezultă din jurisprudență.

93. Într-o primă etapă, Consiliul admite că căile de atac și procedurile care asigură controlul legalității titlurilor de proprietate intelectuală vor trebui să existe efectiv, în conformitate în special cu articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și cu jurisprudența Curții.

26 — De altfel, argumentul care opune Republica Italiană Consiliului este destul de surprinzător, în măsura în care nu pare ca unanimitatea să fi ridicat o problemă la autorizarea cooperării consolidate în cadrul legislației aplicabile divorțului și separării de drept, la care participă, printre alții, acest stat membru și Regatul Spaniei, în condițiile în care una dintre materiile vizate de această cooperare este cea vizată la articolul 81 alineatul (3) TFUE, care necesită de asemenea unanimitatea în cadrul Consiliului [a se vedea considerentul (8) al Deciziei 2010/405/UE a Consiliului din 12 iulie 2010 de autorizare a unei forme de cooperare consolidată în domeniul legislației aplicabile divorțului și separării de drept (JO L 189, p. 12)].

27 — Rep., p. I-1137.

28 — Punctul 70.

94. Cu toate acestea, într-o a doua etapă, acesta observă că nu este necesar să se creeze un sistem jurisdicțional propriu sau dispoziții specifice pentru controlul jurisdicțional al oricărui act de drept secundar și că este prematur să se impună obligația de a prevedea, în decizia atacată, un cadru jurisdicțional specific în fața căruia s-ar putea pune în discuție legalitatea anumitor acte care nu au fost încă adoptate.

95. În orice caz, Consiliul arată că lipsa unor asemenea dispoziții nu înseamnă lipsa unui control jurisdicțional, dat fiind că va reveni autorităților naționale sarcina de a organiza acest control pentru toate litigiile pentru care competența nu a fost atribuită Curții.

96. Statele membre, precum și Comisia și Parlamentul European, care intervin în susținerea Consiliului, sunt de acord cu argumentele acestuia din urmă. Comisia adaugă în special că problema soluționării litigiilor în materie de brevet unitar va fi reglementată în momentul adoptării actelor de instituire a formei de cooperare consolidată prevăzută în decizia atacată, iar Regatul Suediei apreciază că lipsa unor dispoziții referitoare la un control jurisdicțional nu condiționează validitatea deciziei atacate.

2. Aprecierea noastră

97. Regatul Spaniei a introdus acțiunea sa, în temeiul articolului 263 TFUE, împotriva unei decizii adoptate de Consiliu de autorizare a unei forme de cooperare consolidată în temeiul articolului 329 TFUE.

98. Curtea trebuie să stabilească, așadar, dacă au fost respectate condițiile determinate ale validității cooperării consolidate. Prin urmare, controlul său trebuie să se limiteze în această situație la problema dacă această decizie a Consiliului îndeplinește condițiile necesare pentru instituirea unei forme de cooperare consolidată, în conformitate cu articolul 20 TUE, precum și cu articolul 326 TFUE și următoarele.

99. În această privință, problema creării unui sistem jurisdicțional aferent brevetelor unitare nu face parte dintre condițiile prevăzute de articolele relevante ale tratatelor pentru punerea în aplicare a unei forme de cooperare consolidată. Autorizarea acordată de Consiliu pentru instituirea unei forme de cooperare consolidată reprezintă doar premisa adoptării altor acte cu putere de lege care vor trebui să pună în aplicare în această situație, în mod concret, respectiva formă de cooperare consolidată. De altfel, Comisia, în Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de implementare a unei cooperări consolidate în domeniul creării unei protecții unitare prin brevet din 13 aprilie 2011²⁹, a examinat problema protecției jurisdicționale a acestui brevet³⁰.

100. Prin urmare, având în vedere considerațiile de mai sus, apreciem că motivul întemeiat pe încălcarea sistemului jurisdicțional al Uniunii trebuie respins ca inadmisibil.

29 — COM(2011) 215 final.

30 — A se vedea articolul 10 din această propunere (p. 8).

E – Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea condiției privind adoptarea în ultimă instanță

1. Argumentele părților

101. Regatul Spaniei și Republica Italiană consideră că, autorizând forma de cooperare consolidată prin adoptarea deciziei atacate, Consiliul a încălcat condiția privind adoptarea în ultimă instanță prevăzută la articolul 20 alineatul (2) TUE. Amintim că, în temeiul acestei dispoziții, decizia care autorizează o formă de cooperare consolidată se adoptă de Consiliu în ultimă instanță, atunci când el stabilește că obiectivele urmărite prin această cooperare nu pot fi atinse într-un termen rezonabil de Uniune, în ansamblul său.

102. În special, Regatul Spaniei consideră că, în cazul în care noțiunea de ultimă instanță nu este desigur definită, aceasta trebuie să facă totuși obiectul unei interpretări stricte. În această privință, prin noțiunea menționată s-ar subînțelege, în speță, că propunerea legislativă care face obiectul discuțiilor a fost rezonabilă, neabuzivă și nediscriminatorie, în caz contrar dezacordul dintre statele membre fiind inevitabil.

103. În această privință, Republica Italiană admite că constatarea respectării condiției privind adoptarea în ultimă instanță poate fi controlată de Curte doar în mod limitat, din moment ce aceasta face obiectul unei aprecieri discreționare rezervate Consiliului, rolul instanței Uniunii fiind limitat astfel la constatarea unei erori vădite de apreciere. Cu toate acestea, eroarea ar fi vădită în această situație, având în vedere că pachetul legislativ privind brevetul european era deja incomplet în mare măsură și ținând seama de asemenea de durata scurtă a negocierilor consacrate regimului lingvistic.

104. În această privință, Regatul Spaniei și Republica Italiană susțin că toate posibilitățile de negociere între cele 27 de state membre nu au fost epuizate și că alte soluții privind regimul lingvistic ar fi putut fi propuse. În opinia acestora, perioada care s-a scurs între propunerea de regulament al Consiliului, menționată mai sus, referitoare la regimul lingvistic și prezentată de Comisie la 30 iunie 2010, și propunerea de cooperare consolidată, prezentată de asemenea de aceasta din urmă la 14 decembrie 2010³¹, nu este suficientă pentru a se considera că această cooperare intervine în ultimă instanță și că obiectivele urmărite nu pot fi atinse într-un termen rezonabil. Regatul Spaniei și Republica Italiană apreciază că această perioadă de șase luni nu a putut garanta discuții calme și deschise cu privire la diferitele opțiuni posibile de regim lingvistic. În comparație cu forma de cooperare consolidată instituită în cadrul legislației aplicabile divorțului și separării de drept, acestea observă că s-au scurs patru ani înaintea prezentării unei propuneri legislative a Comisiei și că prima discuție cu privire la posibilitatea de a stabili o formă de cooperare consolidată a avut loc la doi ani după această propunere.

105. Potrivit Consiliului, controlul Curții trebuie să se limiteze în această situație la a examina dacă decizia atacată nu este afectată de o eroare vădită de apreciere. Astfel, Consiliul ar fi deosebit de bine plasat pentru a aprecia dacă este previzibil sau nu este previzibil să se ajungă la un acord privind brevetul Uniunii într-un termen rezonabil. În această privință, Consiliul observă că dispozițiile tratatelor nu impun ca un interval de timp determinat să se scurgă între data prezentării unei propuneri și data autorizării formei de cooperare consolidată. Elementele importante care trebuie luate în considerare pentru a stabili dacă este probabil sau nu este probabil ca obiectivele urmărite să fie realizate într-un termen rezonabil ar fi intensitatea și conținutul negocierilor, iar nu durata acestora.

106. În orice caz, Consiliul observă că între prezentarea propunerii de regulament privind brevetul Uniunii, menționată mai sus, și adoptarea deciziei atacate s-au scurs peste zece ani.

31 — Propunere de decizie a Consiliului de autorizare a unei cooperări consolidate în domeniul creării unei protecții a brevetelor unitare [COM(2010) 790 final].

107. Statele membre, precum și Comisia și Parlamentul European, care intervin în susținerea Consiliului, sunt de acord cu privire la faptul că negocierile privind regimul lingvistic ajunseseră într-un impas. Comisia, în special, adaugă că, potrivit unei jurisprudențe constante, atunci când o parte susține că instituția competentă a săvârșit o eroare vădită de apreciere, instanța Uniunii trebuie să evalueze dacă această instituție a examinat, cu atenție și imparțialitate, toate elementele speței pe care se bazează concluziile pe care aceasta le deduce³². Comisia observă că Regatul Spaniei și Republica Italiană nu precizează elementele de fapt sau de fond pe care Consiliul ar fi omis să le ia în considerare sau le-ar fi examinat fără precizia și imparțialitatea necesare.

2. Aprecierea noastră

108. Astfel cum am văzut, cooperarea consolidată este un instrument pus la dispoziția unui grup de state membre care doresc să avanseze atunci când o acțiune nu se poate realiza cu participarea Uniunii, în ansamblul său. În orice caz, acest instrument nu trebuie să fie utilizat pentru a se evita compromisul, care trebuie urmărit cu prioritate. În opinia noastră, acesta este motivul pentru care cooperarea trebuie să intervină în *ultimă instanță* și atunci când este evident că obiectivele urmărite prin această cooperare nu pot fi atinse într-un *termen rezonabil* de Uniune, în ansamblul său.

109. Nici condiția privind adoptarea în ultimă instanță, nici noțiunea de termen rezonabil nu au fost definite în textul tratatelor.

110. În ceea ce privește noțiunea de ultimă instanță, trebuie să se observe că, urmare a adoptării Tratatului de la Amsterdam, articolul 43 alineatul (1) litera (c) UE, în versiunea anterioară Tratatului de la Lisabona, prevedea că cooperarea consolidată nu putea fi utilizată decât „în cazul în care obiectivele tratatelor [...] [nu ar fi putut] fi realizate prin aplicarea procedurilor incidente prevăzute”. Acest mod de redactare urmărea să demonstreze că Consiliul trebuia să parcurgă toate etapele procesului legislativ și că forma de cooperare consolidată putea fi avută în vedere numai dacă măsura propusă ar fi fost respinsă³³.

111. Odată cu Tratatul de la Nisa și, mai ales, cu Tratatul de la Lisabona, ar părea că voința autorilor tratatelor a fost de a atenua această condiție, întrucât nu se mai face trimitere la „procedurile incidente [prevăzute de tratate]”. De altfel, din negocierile privind Tratatul de la Nisa rezultă că condiția privind adoptarea în ultimă instanță era considerată un obstacol major pentru stabilirea unei forme de cooperare consolidată³⁴. Prin urmare, reiese că această condiție nu presupune în mod obligatoriu constatarea respingerii prin vot a unei propuneri de lege, ci constatarea existenței unui adevărat blocaj care ar putea apărea la toate nivelurile procesului legislativ și care dovedește imposibilitatea realizării unui compromis³⁵. Cooperarea consolidată ar fi, așadar, instrumentul utilizat în ultimă instanță, atunci când se dovedește că nu se va putea realiza niciun compromis prin intermediul procedurii legislative obișnuite. În această privință, Parlamentul European a utilizat expresia „ultimul aspect al unei situații politice critice” pentru a defini cooperarea consolidată³⁶.

112. Bineînțeles, pentru a garanta și a încuraja soluțiile de compromis, Consiliul trebuie să se asigure că este evident că acest compromis nu se va putea realiza într-un termen rezonabil.

32 — A se vedea în special Hotărârea din 18 iulie 2007, *Industrias Químicas del Vallés/Comisia* (C-326/05 P, Rep., p. I-6557, punctul 77 și jurisprudența citată).

33 — A se vedea în această privință Bribosia, H., „Les coopérations renforcées: quel modèle d'intégration différenciée pour l'Union européenne? – Analyse comparative du mécanisme général de la coopération renforcée, du projet de coopération structure permanente en matière de défense, et de la pratique d'autres coopérations renforcées «prédéterminées» en matière sociale, au sein de l'Espace de liberté, sécurité et justice, et dans l'Union économique et monétaire”, teză din 26 iunie 2007, Institut universitaire européen, Florența, p. 97.

34 — A se vedea conferința reprezentanților guvernelor statelor membre privind documentul de sinteză al Germaniei și al Italiei din 4 octombrie 2000 (CONFER 4783/00), p. 4.

35 — A se vedea în acest sens p. 18 din nota de transmitere citată la nota de subsol 23.

36 — A se vedea punctul 10 din Rezoluția privind punerea în aplicare a Tratatului de la Amsterdam: implicații ale cooperărilor consolidate (JO 1998, C 292, p. 143).

113. Tratatul UE nu definește nici noțiunea de termen rezonabil. Subliniem totuși că articolul 20 alineatul (2) TUE precizează că revine Consiliului să stabilească dacă obiectivele urmărite prin cooperare nu pot fi atinse efectiv într-un termen rezonabil de Uniune, în ansamblul său. În opinia noastră, acest lucru se explică prin faptul că Consiliul continuă să ocupe cea mai bună poziție pentru a aprecia dacă, la final, se putea realiza un acord în cadrul său. Numai Consiliul este în măsură să cunoască toate elementele constitutive și implicațiile procesului legislativ, conținutul discuțiilor desfășurate și situațiile de impas cu care este posibil să se confrunte.

114. Având în vedere aceste elemente, precum și cele evocate la punctele 27-29 din prezentele concluzii, considerăm că Consiliul dispune de o largă putere de apreciere pentru a stabili dacă forma de cooperare consolidată este adoptată într-adevăr în ultimă instanță și pentru a stabili că obiectivele urmărite de aceasta nu pot fi atinse într-un termen rezonabil de Uniune, în ansamblul său.

115. De altfel, această voință a autorilor tratatelor de a lăsa o largă putere de apreciere Consiliului în ceea ce privește evaluarea ultimei instanțe și a termenului rezonabil este confirmată, în opinia noastră, de faptul că aceștia s-au preocupat, în schimb, să stabilească termene în procedurile specifice de cooperare consolidată pentru instituirea unui parchet european și în materie de cooperare polițienească. Astfel, în ceea ce privește prima dintre acestea, articolul 86 alineatul (1) al doilea și ultimul paragraf TFUE prevede că, în cazul în care nu există unanimitate, în ceea ce privește instituirea unui parchet european, un grup compus din cel puțin nouă state membre poate solicita ca proiectul de regulament să fie trimis spre examinare Consiliului European. În termen de patru luni, în cazul unui dezacord și în cazul în care cel puțin nouă state membre doresc stabilirea unei forme de cooperare consolidată pe baza proiectului menționat, acestea informează Parlamentul European, Consiliul și Comisia în consecință. În acest caz, autorizarea de a stabili o formă de cooperare consolidată se consideră acordată. Aceeași procedură se aplică în ceea ce privește cooperarea polițienească³⁷.

116. În consecință, întrucât Consiliul dispune de o largă putere pentru a aprecia dacă obiectivele urmărite de cooperarea consolidată nu pot fi atinse într-un termen rezonabil de Uniune, în ansamblul său, în sensul articolului 20 alineatul (2) TUE, controlul Curții trebuie să se limiteze la a examina dacă exercitarea unei astfel de puteri nu este afectată de o eroare vădită sau de un abuz de putere ori dacă Consiliul nu a depășit în mod vădit limitele puterii sale de apreciere³⁸.

117. În special, instanța Uniunii trebuie să controleze dacă Consiliul a examinat, cu atenție și imparțialitate, toate elementele relevante ale cazului, elemente pe care se bazează concluziile care sunt desprinse³⁹.

118. De la bun început, arătăm că, având în vedere elementele relevante prezentate de Regatul Spaniei și de Republica Italiană, de Consiliu, precum și de intervenientele în susținerea acestuia din urmă și având în vedere diferitele acte care au condus, *in fine*, la decizia atacată, Consiliul nu a săvârșit, în opinia noastră, o eroare vădită de apreciere.

119. Astfel, în Propunerea de decizie a Consiliului din 14 decembrie 2010, menționată mai sus, Comisia prezintă etapele succesive ale procesului legislativ inițiat în acest sens, etape pe care le găsim descrise într-un mod mai succint în considerentele (3) și (4) ale deciziei atacate și care justifică recurgera la o formă de cooperare consolidată.

37 — A se vedea articolul 87 alineatul (3) al doilea și al treilea paragraf TFUE.

38 — A se vedea în special Hotărârea *Enviro Tech (Europe)*, citată anterior (punctul 47 și jurisprudența citată).

39 — A se vedea Hotărârea *Industrias Químicas del Vallés/Comisia*, citată anterior (punctul 77 și jurisprudența citată).

120. Astfel, o primă Propunere de regulament al Consiliului privind brevetul comunitar a fost prezentată de Comisie la 1 august 2000⁴⁰. Această propunere avea drept obiectiv, printre altele, să propună modalități de traducere simple și necostisitoare, permițând eliberarea brevetului în una dintre limbile oficiale ale OEB și traducerea revendicărilor în celelalte două limbi. Cu toate acestea, dintr-un comunicat de presă din 26 noiembrie 2001 rezultă că „[C]onsiliul a ținut o lungă dezbatere privind diferite aspecte ale proiectului de brevet comunitar, în special regimul lingvistic și rolul oficiilor naționale de brevet în raport cu [OEB, dar că, în pofida] tuturor eforturilor desfășurate, nu a fost posibil să se ajungă la un acord la această sesiune a Consiliului”⁴¹.

121. În plus, dintr-un comunicat de presă din 20 decembrie 2001 rezultă că Consiliul a continuat dezbaterile privind crearea unui brevet comunitar, acordând o atenție cu totul deosebită în special regimului lingvistic, fără a ajunge totuși la un acord unanim⁴². Discuțiile au continuat până la 11 martie 2004⁴³, dată la care Consiliul a concluzionat că era imposibil să se realizeze un acord politic, din cauza problemei regimului lingvistic⁴⁴.

122. În continuare, discuțiile au fost reluate în 2008 sub președinția slovenă. În special, aceasta din urmă a prezentat o Propunere revizuită de regulament al Consiliului privind brevetul comunitar la 23 mai 2008⁴⁵. În Propunerea sa de decizie a Consiliului din 14 decembrie 2010, menționată mai sus, Comisia arată că această propunere revizuită de regulament a fost discutată o perioadă îndelungată în cadrul Consiliului sub președințiile succesive din 2008 și 2009⁴⁶.

123. În cele din urmă, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona și noul temei juridic pentru crearea unui titlu de proprietate intelectuală, și anume articolul 118 TFUE, Comisia a adoptat, la 30 iunie 2010, Propunerea de regulament al Consiliului privind dispozițiile referitoare la traducere pentru brevetul Uniunii Europene, menționată mai sus. Această propunere a făcut obiectul a numeroase discuții⁴⁷ și, în cele din urmă, cu ocazia sesiunii Consiliului din 10 noiembrie 2010, s-a luat act de lipsa unanimității în ceea ce privește propunerea menționată⁴⁸. La 10 decembrie 2010, Consiliul a confirmat existența unor dificultăți insurmontabile, unanimitatea fiind imposibilă în acel moment și în viitorul apropiat⁴⁹.

124. În opinia noastră, pe baza circumstanțelor speței, Consiliul a ajuns în mod corect la concluzia că, după ani de discuții, finalizați întotdeauna cu un eșec, se afla în incapacitatea de a întruni unanimitatea voturilor și, prin urmare, de a desfășura o acțiune cu participarea tuturor statelor membre.

40 — COM(2000) 412 final.

41 — A se vedea p. 19 din Comunicatul de presă 14400/01 (Presse 440) privind a 2389-a sesiune a Consiliului – piața internă, consumatori și turism, disponibil la următoarea adresă internet: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/01/st14/st14400.fr01.pdf>

42 — A se vedea p. 4 din Comunicatul de presă 15489/01 (Presse 489) privind a 2403-a sesiune a Consiliului – piața internă, consumatori și turism, disponibil la următoarea adresă internet: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/01/st15/st15489.fr01.pdf>

43 — A se vedea p. 15 din Comunicatul de presă 6874/03 (Presse 59) privind a 2490-a sesiune a Consiliului – Competitivitate (piața internă, industrie și cercetare) din 3 martie 2003, disponibil la următoarea adresă internet: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/03/st06/st06874.fr03.pdf>, și p. 11 din Comunicatul de presă 15141/03 (Presse 337) privind a 2547-a sesiune a Consiliului – Competitivitate (piața internă, industrie și cercetare) din 26 și 27 noiembrie 2003, disponibil la următoarea adresă internet: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/03/st15/st15141.fr03.pdf>

44 — A se vedea p. 15 din Comunicatul de presă 6648/04 (Presse 62) privind a 2570-a sesiune a Consiliului – Competitivitate (piața internă, industrie și cercetare) din 11 martie 2004, disponibil la următoarea adresă internet: <http://register.consilium.europa.eu/pdf/fr/04/st06/st06648.fr04.pdf>

45 — Propunere disponibilă pe pagina de internet a Consiliului cu cota 9465/08.

46 — Pagina 4.

47 — A se vedea printre altele documentele Consiliului cu cotele 13031/10, 14377/10 și 15395/10.

48 — A se vedea Comunicatul de presă 16041/10 (Presse 297) privind sesiunea extraordinară a Consiliului – Competitivitate (piața internă, industrie, cercetare și spațiu) din 10 noiembrie 2010.

49 — A se vedea considerentul (4) al deciziei atacate.

125. Prin urmare, nu rezultă că Consiliul a săvârșit o eroare vădită în aprecierea globală a situației. În mod evident, niciun instrument al procedurii legislative obișnuite nu permitea să se elimine blocajul în acest moment și în viitor. Cooperare consolidată era, așadar, ultima acțiune posibilă pentru realizarea obiectivelor urmărite.

126. În consecință, având în vedere considerațiile de mai sus, apreciem că motivul întemeiat pe încălcarea condiției privind adoptarea în ultimă instanță trebuie respins ca nefondat.

F – Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea articolului 118 primul paragraf TFUE și a articolului 326 TFUE, precum și a articolului 20 alineatul (1) primul paragraf TUE

1. Argumentele părților

127. Potrivit Regatului Spaniei și Republicii Italiene, decizia atacată ar încălca articolul 326 TFUE, în temeiul căruia formele de cooperare consolidată nu pot aduce atingere pieței interne și nici coeziunii economice, sociale și teritoriale și nu pot să constituie o barieră sau o discriminare în schimburile dintre statele membre ori să provoace o denaturare a concurenței între acestea.

128. Astfel, Regatul Spaniei și Republica Italiană susțin că forma de cooperare consolidată autorizată prin această decizie ar favoriza o absorbție a activității economice și comerciale referitoare la produse inovatoare în detrimentul statelor membre neparticipante. În plus, acestea apreciază că forma de cooperare consolidată în cauză aduce atingere pieței interne, liberei concurențe și liberei circulații a mărfurilor, în măsura în care brevetele unitare produc efecte numai pe o parte a teritoriului Uniunii.

129. Regatul Spaniei și Republica Italiană afirmă că decizia atacată ar determina apariția unei discriminări între întreprinderi, în măsura în care schimburile comerciale de produse inovatoare vor fi, potrivit regimului lingvistic preconizat în considerentul (7) al acestei decizii, favorizate în cazul întreprinderilor care își desfășoară activitatea în limba germană, engleză sau franceză, în condițiile în care acele întreprinderi care nu utilizează aceste limbi vor fi limitate. Acest lucru ar constitui de asemenea o încălcare a articolului 326 TFUE.

130. Republica Italiană adaugă că, în conformitate cu articolul 118 primul paragraf TFUE, fie titlul european referitor la drepturile de proprietate intelectuală este uniform și produce efecte pe întreg teritoriul Uniunii, fie acesta nu este realizabil. Or, în speță, forma de cooperare consolidată nu ar îndeplini respectiva obligație, întrucât aceasta ar avea drept consecință fragmentarea pieței interne.

131. Pe de altă parte, forma de cooperare consolidată în cauză ar împiedica dezvoltarea coerentă a politicii industriale și ar contribui la creșterea diferențelor dintre statele membre din punct de vedere tehnologic, aducând astfel atingere coeziunii economice, sociale și teritoriale. Astfel, sistemul de brevete are drept obiectiv definirea clară a limitelor drepturilor de proprietate asupra unei inovații, susținerea stimulării investițiilor în cercetare și dezvoltare și crearea temeiului unei piețe a tehnologiilor. Prin urmare, sistemul pus în aplicare prin cooperarea consolidată ar oferi un avantaj important pentru statele membre participante în detrimentul statelor membre neparticipante. Regatul Spaniei adaugă că regimul lingvistic pe care Consiliul dorește să îl pună în aplicare va limita în mod decisiv transferul de cunoștințe și, așadar, crearea, precum și dezvoltarea economică și tehnologică a anumitor state membre, dat fiind că întreprinderile din statele membre care cunosc limbile oficiale ale brevetului unitar vor avea acces mai direct la cunoștințele conținute în documentele privind brevetele. Prin urmare, statele membre în cauză vor fi mai înclinate să genereze inovații și să aibă o creștere economică mai semnificativă și mai rapidă în raport cu celelalte state membre cărora li se va limita sau li se va refuza accesul la aceste informații.

132. În sfârșit, Regatul Spaniei susține că decizia atacată care autorizează cooperarea consolidată nu îndeplinește obiectivul de consolidare a procesului de integrare al Uniunii, cu încălcarea articolului 20 alineatul (1) al doilea paragraf TUE. Acesta apreciază că, departe de a consolida procesul de integrare, această formă de cooperare consolidată îl frânează, dat fiind că are, în realitate, numai vocația de a exclude statele membre care au ridicat probleme serioase cu privire la regimul lingvistic propus al brevetului unitar. Prin impunerea unui model lingvistic determinat, Consiliul impune o alegere politică ce are un efect de divizare în cadrul Uniunii și care este departe de a prezenta caracterul integrator pe care trebuie să îl prezinte metoda cooperării consolidate.

133. Consiliul nu înțelege în ce măsură cooperarea consolidată, și în special regimul lingvistic pe care îl va institui, aduce atingere coeziunii economice, sociale și teritoriale. Acesta consideră că nu există niciun motiv să se presupună că cererile de validare a brevetelor pentru Regatul Spaniei și Republica Italiană vor fi mai puțin numeroase.

134. Consiliul observă că, în prezent, întreprinderile au posibilitatea de a alege între solicitarea unui brevet european în toate statele membre sau solicitarea unei protecții în unele dintre acestea, ceea ce creează o fragmentare a pieței. Noua protecție conferită de brevetul unitar ar constitui o posibilitate suplimentară oferită întreprinderilor, indiferent de originea geografică a acestora, care ar reduce această fragmentare a pieței în măsura în care respectivele întreprinderi vor putea beneficia de o protecție prin brevet unitar pentru teritoriul celor 25 de state membre participante. În realitate, fragmentarea în cauză la care se referă Regatul Spaniei și Republica Italiană nu și-ar afla originea în decizia atacată, ci chiar în situația actuală.

135. În ceea ce privește argumentul Regatului Spaniei potrivit căruia decizia atacată ar constitui o discriminare din cauza regimului lingvistic pe care îl instituie, Consiliul consideră că acesta este în mod vădit prematur și inadmisibil, în măsura în care modalitățile definitive ale acestui regim nu sunt cunoscute încă, dat fiind că regimul menționat nu a fost încă adoptat.

136. Statele membre, precum și Comisia și Parlamentul European, care intervin în susținerea Consiliului, împărtășesc argumentele acestuia din urmă. În special, Comisia insistă asupra faptului că decizia atacată este o decizie pur procedurală, care definește domeniul de aplicare și obiectivele unei cooperări consolidate care trebuie încă să ia o formă definitivă. Atingerea adusă pieței interne ar decurge, eventual, numai din dispozițiile de fond care nu au fost aprobate încă, în special cele referitoare la regimul lingvistic. Curtea ar trebui să examineze numai dacă decizia atacată dă naștere în mod necesar unei forme de cooperare consolidată care ar încălca dispozițiile tratatelor. În această privință, Comisia amintește Hotărârea din 8 iunie 2012, Vodafone și alții⁵⁰, în care se arată că Curtea a recunoscut în favoarea legiuitorului Uniunii o putere largă de apreciere în domeniile în care acțiunea sa implică alegeri de natură politică, precum și economică sau socială și în care acesta trebuie să efectueze aprecieri și evaluări complexe. Astfel, nu se pune problema dacă o măsură adoptată într-un astfel de domeniu era singura sau cea mai adecvată posibil, numai caracterul vădit inadecvat al acesteia în raport cu obiectivul pe care instituțiile competente îl urmăresc putând afecta legalitatea respectivei măsuri⁵¹.

2. Aprecierea noastră

137. Decizia de autorizare a instituirii unei forme de cooperare consolidată definește cadrul procedural în care vor fi adoptate în continuare alte acte pentru a pune în mod concret în aplicare această formă de cooperare. Prin urmare, controlul jurisdicțional al deciziei de autorizare nu se poate confunda cu cel al actelor adoptate ulterior în cadrul cooperării consolidate.

50 — C-58/08, Rep., p. I-4999.

51 — Punctul 52 din această hotărâre.

138. Or, deși Consiliul, în decizia atacată, a evocat efectiv ceea ce ar putea fi regimul lingvistic al brevetului unitar, problema acestui regim lingvistic nu este o condiție determinantă a validității deciziei de autorizare a unei forme de cooperare consolidată. Această problemă trebuie să fie examinată ulterior și să facă obiectul unui act separat adoptat cu unanimitatea voturilor statelor membre participante, în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 118 al doilea paragraf TFUE. Numai în cadrul unei alte eventuale acțiuni împotriva acestui act Curtea va putea efectua controlul jurisdicțional al actului respectiv.

139. Controlul Curții este limitat la problema dacă decizia atacată îndeplinește condițiile necesare pentru punerea în aplicare a unei forme de cooperare consolidată, în conformitate cu articolul 20 TUE, precum și cu articolul 326 TFUE și următoarele⁵².

140. Prin urmare, considerăm că argumentele Regatului Spaniei și ale Republicii Italiene referitoare la regimul lingvistic al brevetului unitar, precum și cele referitoare la articolul 118 primul paragraf TFUE trebuie să fie înlăturate ca fiind inadmisibile.

141. Prin urmare, trebuie să se examineze în acest moment dacă decizia atacată îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 326 TFUE. Astfel, Regatul Spaniei și Republica Italiană apreciază că decizia atacată nu ar îndeplini aceste condiții, în măsura în care forma de cooperare consolidată astfel autorizată ar aduce atingere pieței interne, precum și coeziunii economice, sociale și teritoriale. Pe de altă parte, această formă de cooperare ar constitui o barieră sau o discriminare în schimburile dintre statele membre ori ar provoca o denaturare a concurenței.

142. Pentru motivele pe care le-am evocat la punctele 27-29 din prezentele concluzii, controlul Curții trebuie să se limiteze la a examina dacă Consiliul nu a săvârșit în mod vădit o eroare de apreciere. Mai precis, Curtea trebuie să verifice dacă instituirea unei cooperări consolidate în domeniul creării brevetului unitar este vădit inadecvată⁵³, întrucât această formă de cooperare ar aduce atingere pieței interne, precum și coeziunii economice, sociale și teritoriale, ar constitui o barieră sau o discriminare în schimburile dintre statele membre ori ar provoca o denaturare a concurenței.

143. În opinia noastră, niciun element nu dovedește că aceasta este situația, ci dimpotrivă.

144. Decizia atacată a fost adoptată de Consiliu la propunerea Comisiei. În această propunere, Comisia a efectuat o examinare pentru a stabili dacă forma de cooperare consolidată avută în vedere respecta condițiile impuse de dispozițiile relevante ale tratatelor. În acest sens, Comisia a amintit coexistența unor sisteme naționale diferite de brevete și a sistemului european instituit în cadrul CBE. O asemenea diversitate a sistemelor de brevete dă naștere, potrivit Comisiei, unei fragmentări a protecției juridice a brevetelor⁵⁴. Aceasta s-a bazat în special pe o analiză de impact, realizată în 2010⁵⁵, în care a studiat problemele care erau legate de diversitatea sistemelor de brevete și care ar putea fi soluțiile de identificat. Comisia a constatat, printre altele, că, în practică, titularii de brevete se limitează în prezent să solicite protejarea invențiilor lor într-un număr restrâns de state membre, în special din cauza costurilor ridicate și a complicațiilor legate de traducere, de criteriile de validare, de taxele oficiale și de obligația de a desemna un mandatar agreat⁵⁶.

52 — A se vedea punctul 98 din prezentele concluzii.

53 — A se vedea în acest sens Hotărârea *Swedish Match*, citată anterior (punctul 48 și jurisprudența citată), precum și Hotărârea din 10 ianuarie 2006, *IATA și ELFAA* (C-344/04, Rec., p. I-403, punctul 80 și jurisprudența citată).

54 — A se vedea p. 9 și p. 10 din propunerea Comisiei, menționată mai sus.

55 — A se vedea lucrările pregătitoare ale Comisiei, document de însoțire a Propunerii de regulament al Consiliului privind dispozițiile referitoare la traducere pentru brevetul Uniunii Europene din 30 iunie 2010 [SEC(2010) 796]. Acest document este disponibil în limba engleză.

56 — Paginile 9-12.

145. Întemeindu-se în special pe propunerea amintită⁵⁷, Consiliul apreciază că o formă de cooperare consolidată privind brevetul unitar urmărește să stimuleze progresul științific și tehnic, precum și funcționarea pieței interne. Crearea unei protecții printr-un astfel de brevet pentru un grup de state membre poate ameliora nivelul de protecție prin brevet prin asigurarea posibilității de a obține protecție uniformă prin brevet pe teritoriul statelor membre participante și eliminarea costurilor și complexității în ceea ce privește teritoriul respectiv⁵⁸.

146. Pe de altă parte, în considerentul (14) al deciziei atacate, Consiliul precizează că întreprinderile din state membre neparticipante ar trebui să aibă posibilitatea de a obține protecția prin brevet unitar pe teritoriul statelor membre participante în aceleași condiții ca întreprinderile din state membre participante.

147. Nu considerăm că aprecierea Consiliului este afectată de o eroare vădită.

148. Astfel, este cert că o diferențiere a protecției în cadrul Uniunii pentru aceeași invenție provoacă o fragmentare a pieței interne, în special pentru că o astfel de protecție poate exista în anumite state membre, dar nu și în altele⁵⁹. Acest lucru are drept consecință directă faptul că titularii de brevete au mari dificultăți să împiedice intrarea, pe teritoriul statelor membre în care aceștia nu au înregistrat respectivele brevete, de mărfuri și de produse din state terțe care aduc atingere brevetelor în cauză.

149. O formă de cooperare consolidată privind crearea unui brevet unitar care produce efecte uniforme pe teritoriul mai multor state membre și, în speță, pe teritoriul a 25 de state membre contribuie în mod necesar la îmbunătățirea funcționării pieței interne și la reducerea barierelor în calea schimburilor, precum și a denaturării concurenței dintre statele membre. În această privință, Curtea a recunoscut că, începând cu 1968⁶⁰, normele naționale referitoare la protecția proprietății industriale nu au făcut încă obiectul unificării în cadrul Uniunii și că, în lipsa unei asemenea unificări, caracterul național al protecției proprietății industriale și divergențele dintre legislațiile referitoare la această materie sunt susceptibile să creeze obstacole în calea liberei circulații a produselor brevetate și pentru aplicarea concurenței în cadrul pieței comune⁶¹.

150. Pe de altă parte, nu înțelegem în ce mod stabilirea unei asemenea cooperări consolidate ar aduce atingere coeziunii economice, sociale și teritoriale. În temeiul articolului 174 TFUE, în scopul promovării unei dezvoltări armonioase a întregii Uniuni, aceasta își dezvoltă și desfășoară acțiunea care conduce la consolidarea coeziunii sale economice, sociale și teritoriale. Uniunea trebuie să urmărească, în special, reducerea decalajelor dintre nivelurile de dezvoltare a diferitelor regiuni și a rămănerii în urmă a regiunilor defavorizate. Obiectivul este, așadar, de a asigura cetățenilor Uniunii o egalitate a șanselor și a condițiilor de viață de calitate în cadrul fiecărui teritoriu al Uniunii.

151. În speță, nu există nicio îndoială că un mecanism destinat să creeze un brevet unitar care are drept efect o protecție uniformă pe teritoriul mai multor state membre contribuie la dezvoltarea armonioasă a întregii Uniuni, dat fiind că acesta are drept consecință reducerea disparităților existente între aceste state membre. Pe de altă parte, toți operatorii economici ar putea beneficia de un astfel de brevet, în măsura în care locul de origine al solicitantului brevetului unitar nu este important pentru obținerea sa⁶².

152. Prin urmare, nu ni se pare că, prin autorizarea unei forme de cooperare consolidată în vederea creării unui brevet unitar, Consiliul a săvârșit în mod vădit o eroare de apreciere.

57 — A se vedea considerentele (3) și (7) ale deciziei atacate.

58 — A se vedea considerentul (11) al acestei decizii.

59 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 13 iulie 1995, Spania/Consiliul (C-350/92, Rec., p. I-1985, punctele 34-36).

60 — Hotărârea din 29 februarie 1968, Parke și Davis (24/67, Rec., p. 81).

61 — Pagina 109.

62 — A se vedea considerentul (14) al deciziei atacate.

153. În consecință, având în vedere considerațiile de mai sus, apreciem că motivul întemeiat pe încălcarea articolului 118 primul paragraf TFUE și a articolului 326 TFUE, precum și a articolului 20 alineatul (1) al doilea paragraf TUE trebuie respins ca fiind în parte inadmisibil și în parte nefondat.

G – Cu privire la motivul întemeiat pe încălcarea articolelor 327 TFUE și 328 TFUE

1. Argumentele părților

154. Regatul Spaniei amintește că articolul 327 TFUE prevede că formele de cooperare consolidată trebuie să respecte competențele, drepturile și obligațiile statelor membre neparticipante. Or, Consiliul ar fi adoptat un regim lingvistic care l-ar obliga să renunțe la dreptul care îi este acordat prin articolul 65 din CBE de a solicita o traducere a fasciculei brevetului în limba spaniolă pentru ca acesta să producă efecte juridice în Spania. În plus, acesta consideră că decizia atacată nu ar respecta dreptul Regatului Spaniei de a participa în viitor la cooperarea consolidată, întrucât Consiliul a adoptat un regim lingvistic pe care acest stat membru nu îl poate accepta.

155. În această privință, Consiliul consideră că neparticiparea Regatului Spaniei la cooperarea consolidată se datorează exclusiv voinței acestuia din urmă. Consiliul adaugă că este evident și rezonabil, atunci când instituțiile Uniunii stabilesc norme comune într-o materie, că statele membre nu au libertatea să decidă ce doresc în materia respectivă.

156. Pe de altă parte, Consiliul și intervenientele în susținerea sa observă că acest motiv se întemeiază pe premisa falsă că ar fi imposibil din punct de vedere material sau juridic, pentru Regatul Spaniei sau pentru Republica Italiană, să participe la această formă de cooperare consolidată.

2. Aprecierea noastră

157. Înțelegem că prin intermediul unui asemenea motiv Regatul Spaniei consideră, pe de o parte, că decizia atacată l-ar obliga să renunțe la dreptul care îi este acordat prin articolul 65 din CBE de a solicita o traducere a fasciculei brevetului în limba spaniolă pentru ca acesta să producă efecte juridice în Spania, cu încălcarea articolului 327 TFUE, și, pe de altă parte, că condiția de deschidere a cooperării consolidate statelor membre neparticipante, prevăzută la articolul 328 TFUE, nu este respectată, întrucât această formă de cooperare prevede un regim lingvistic pe care Regatul Spaniei nu îl poate accepta.

158. Considerăm că acest motiv este inadmisibil.

159. Astfel, în cadrul motivului amintit, Regatul Spaniei își întemeiază argumentele pe regimul lingvistic al brevetului unitar și, în special, pe Propunerea de regulament al Consiliului de implementare a unei cooperări consolidate în domeniul creării unei protecții unitare prin brevet, în ceea ce privește modalitățile aplicabile în materie de traducere din 13 aprilie 2011⁶³.

160. Or, astfel cum am arătat la punctele 138 și 139 din prezentele concluzii, problema acestui regim lingvistic nu este o condiție determinantă a validității deciziei de autorizare a unei cooperări consolidate.

161. În realitate, Regatul Spaniei urmărește să conteste legalitatea viitorului regulament al Consiliului de implementare a unei cooperări consolidate în domeniul creării unei protecții unitare prin brevet, în ceea ce privește modalitățile aplicabile în materie de traducere.

63 — COM(2011) 216 final.

162. În consecință, considerăm că acest motiv trebuie respins ca inadmisibil.

IV – Concluzie

163. În temeiul considerațiilor prezentate, propunem Curții:

- 1) Respingerea acțiunilor.
- 2) Obligarea Regatului Spaniei (cauza C-274/11) și a Republicii Italiene (cauza C-295/11) la plata propriilor cheltuieli de judecată și suportarea de către Consiliul Uniunii Europene și de către interveniente a propriilor cheltuieli de judecată.